

Utomhuspedagogik

PLAN FÖR BACKATORPSSKOLAN

Backatorpsskolan bedriver ett utomhuspedagogiskt arbete som vi kan vara stolta över. Tack vare en fantastisk utemiljö, vår satsning på utomhuspedagogisk resurs och regelbunden kompetensutveckling har vi mycket goda förutsättningar för arbetet.

Forskning i utomhuspedagogik visar att lärprocessen gynnas positivt när teoretisk och praktisk undervisning kombineras. Elever har lättare att ta till sig kunskap om de ges utrymme att upptäcka, uppleva och undersöka. På ett lagmöte per termin diskuteras planen.

Backatorpsskolan, Båtsman Kapers Gata 5, 422 57 Hisings Backa

www.backatorpsskolan.se

Senast uppdaterad | 2023-07-04

Plan för utomhuspedagogik

Denna plan är en vägledning för Backatorpsskolans pedagoger i arbetet med Utomhuspedagogik. Vi arbetar med naturen och vår närmiljö, som ett utvidgat klassrum.

DEFINITION OCH SYFTE

Utomhuspedagogik är ett pedagogiskt förhållningssätt som syftar till växelspel mellan upplevelse och reflektion grundat på upplevelser i autentiska situationer. Nationellt centrum för utomhuspedagogik, Linköpings universitet, förtydligar att det handlar både om platsen, innehållet och sättet att lära på.

Platsen – gärna ute i något slags fri natur, men också parken, skolgården eller stadsmiljön.

Innehållet – skall bygga på det som finns på platsen. Undervisningen utgår från verkligheten.

Sättet – Alla elever ska vara aktiva. De ska själva få en upplevelse, gärna tillsammans med andra.

Reflektion – Det räcker inte med upplevelser för att kunskap skall uppstå, reflektion och efterarbete är nödvändigt. Efterarbete kan även ske inomhus.

Den utomhuspedagogiska metoden används som komplement till övrig undervisning för att eleverna ska förstå och komma ihåg bättre. Den syftar till att belysa, konkretisera och förtydliga teoretiska modeller, processer, fenomen och sammanhang. Vi vill belysa innehållet i olika ämnen där klassrummet utgör en begränsning eller hinder för elevernas lärande, till exempel de olika processer och företeelser som sker i natur- och kulturmiljöer. Med utgångspunkt från läroplanen vill vi öka förståelsen hos eleverna för innehållet i skolans olika ämnen.

SKOLANS MÅL

Alla elever på Backatorpsskolan ska få tillgång till skolans fantastiska närmiljö som en viktig del och en bas för sitt lärande. Utomhuspedagogiken skall vara ett komplement till klassrums- och textbaserat lärande. Viktigt att utomhuslektionen följs upp inne i samtal eller uppgifter. Alla klasser ska varje vecka ha återkommande utomhuslektioner för ökad måluppfyllelse. Eleverna ska förstå kopplingen mellan det som man lär i klassrummet till det man gör när man är ute och arbetar.

Under sin tid på skolan skall eleverna tack vare vårt arbete med utomhuspedagogik få:

- Använda sina sinnen
- Se och använda naturens resurser
- Utveckla ett ansvarsfullt tänkande för vår natur
- Stimulera sin fantasi
- Förståelse för naturen och dess näringskedjor i ekosystem.
- Social sammanhållning
- Känna lust och glädje för naturen
- Lägga grunden för ett livslångt intresse för djur och natur
- Utveckla sin kunskap med ett annorlunda arbetssätt

MÅLUPPFYLLELSE I FLERA ÄMNEN

Utomhuspedagogik ger många möjligheter för lärande. Roller och relationer i gruppen kan förändras och invanda mönster brytas. **Värdegrundarbete i form av gruppstärkande lek och samarbetsövningar sker i alla årskurser.** Elevers kreativitet och lust att lära stimuleras genom att många sinnen används. Att lära med hela kroppen (syn, hörsel, smak, lukt och känsel) ger utrymme för alla elevers olika sätt att lära sig på.

Under tidig höst samt sen vår bedrivs all idrottsundervisning utomhus. Alla elever är även ute varje rast. Rastaktiviteter planeras av skolans rastaktivitetsledare. Dessa bidrar till att eleverna lär sig nya lekar och har roligt på rasterna. Via klassråd och elevråd ges eleverna möjlighet att vara delaktiga i valet av rastaktiviteter.

Vi arbetar ämnesövergripande för att eleverna ska få förståelse för de ekologiska sambanden och med miljöfrågor. I Grön Flagg som drivs av Håll Sverige Rent, finns det nio teman som är breda och innefattar de tre dimensionerna av **hållbar utveckling – den ekologiska, sociala och ekonomiska**. Vi inspireras av Grön Flaggs teman inom ramen för denna plan när vi; sopsorterar, har vårstädning vid valborg, veckovis klasstädning av skolgården och via storyline- och temarbeten med fokus på hållbar utveckling. Undervisningen i de naturorienterande ämnena ska i stor utsträckning behandla ett centralt innehåll som lämpar sig väl för utomhuspedagogik. Lärarna i åk 4-6 har tagit fram en NO matris för att visa den röda tråden. Under våren 2022 ägnade vi en speciell period i det angelägna ämnet pollinering och dess betydelse.

Uterummets möjligheter att synliggöra begrepp, ord och text är oändliga. Det kan handla om begrepp som rör sortering, klassificering, jämförelse, antalsuppfattning, bedömning etc. Den språkliga och matematiska begreppsvärlden integreras på ett synligt och sinnligt vis. I skogen kan man även leka olika språklekar som att leta föremål; som börjar på ett visst ljud, som innehåller ett ljud eller som har långa eller korta namn. Att få leta bokstäver i buskar och träd samtidigt som eleverna tar sig fram över stock och sten kan väcka nyfikenhet. I uterummet kan läraren förena direkta upplevelser med språkliga begrepp och **läs- och skrivövningar**. I svenska kan man exempelvis låta eleverna:

- skriva med hjälp av naturföremål.
- lyssna efter olika ljud och beskriva dem t.ex. porla och kvittra
- samla ord och skriva faktatexter och dikter.
- hitta verb, adjektiv och substantiv i naturen.
- arbeta med diktskrivning av naturupplevelser
- samla intryck och skriva miljöbeskrivning
- intervjua personer i närområdet och filma, spela in eller skriva ned.
- samla ord, intryck och känslor och sedan skriva en dikt eller låttext.
- skriva instruerande texter kring t.ex. att cykla.

Exempel på områden inom **matematik**:

- Matematiska beräkningar med naturmaterial.
- Antalsuppfattning
- Längdmått nutida och gamla. Mäta och uppskatta längd och omkrets.
- Vikt och volym
- Omkrets och area.
- Vinklar
- Problemlösning matematik.
- Symmetri
- Skala
- Lekplatsfysik

LGR 22 - EXEMPEL PÅ BETYGSKRITERIER ATT UPPNÅ

Kriterier för bedömning av kunskaper i NO i slutet av årskurs 3

Eleven visar grundläggande kunskaper om natur, kropp och hälsa, kraft och rörelse samt material och ämnen. Utifrån egna upplevelser och utforskande av närmiljön beskriver eleven enkla naturvetenskapliga samband i naturen och människokroppen. Utifrån tydliga instruktioner utför eleven enkla fältstudier, observationer och experiment.

Betygskriterier för godtagbara kunskaper i SO i slutet av årskurs 3

Eleven visar grundläggande kunskaper om geografiska och historiska förhållanden, samhällsförhållanden och religiösa traditioner. Eleven beskriver likheter och skillnader samt orsaker och konsekvenser i sammanhang som är relevanta för ämnena. Eleven samtalar om människors livsfrågor och levnadsvillkor samt om miljöfrågor och andra samhällsfrågor ur olika perspektiv. Eleven använder begrepp, metoder och verktyg från de samhällsorienterande ämnena.

BIOLOGI - Betygskriterier för betyget A i slutet av årskurs 6

Eleven visar mycket goda kunskaper om biologins begrepp och förklaringsmodeller. Med god användning av begreppen och förklaringsmodellerna beskriver eleven enkla biologiska samband i naturen och människokroppen. Eleven använder information som rör biologi för att med god naturvetenskaplig underbyggnad föra resonemang i frågor som rör miljö och hälsa. Eleven söker svar på frågor genom att utföra systematiska undersökningar på ett säkert och väl fungerande sätt. Eleven värderar resultaten och beskriver på ett välutvecklat sätt undersökningarna.

GEOGRAFI - Betygskriterier för betyget A i slutet av årskurs 6

Eleven visar mycket goda kunskaper om geografiska förhållanden, mönster och processer. Eleven för välutvecklade resonemang om hur naturens processer och människors verksamheter formar och förändrar landskap och livsmiljöer i olika delar av världen. Eleven visar även mycket goda kunskaper om namn och lägen på platser och regioner i Sverige, Europa och världen. Eleven visar mycket goda kunskaper om miljö- och utvecklingsfrågor. Eleven för också välutvecklade resonemang om åtgärder i frågor som rör hållbar utveckling. Eleven använder geografins metoder och verktyg på ett väl fungerande sätt för att utifrån geografiska frågor beskriva och förklara förhållanden på olika platser och i olika regioner.

FÖRSKOLEKLASS

Vid varje tillfälle vi har utomhuspedagogik får eleverna röra på sig genom grovmotoriska aktiviteter såsom kurragömma, att balansera, klättra, bygga koja osv. Här följer vi ofta elevernas intresse. Vid varje årstidsväxling pratar vi om hur man vet att det är en ny årstid och vi besöker vår naturruta för att se hur det har förändrats. Miljö och kompostering uppmärksammar vi också en del i vårt arbete. Kontinuerligt, under hela året väver vi in svenska och matematik.

Matematik: Antalsuppfattning och tallinjen med bla naturmaterial, mönster, geometri (leta former) och mått. Sortera och klassificera.

Svenska: Skapa bokstäver, leta bokstäver, naturbingo, artkunskap, årstidsväxlingar etc.

NO hösttermin: Lär känna skolgård och närområde med lekar och promenader.

Gruppstärkande samarbetsövningar. Hänsyn till miljö och andra människor vid vistelse i olika naturmiljöer. Årstidsväxlingar. Dokumentation i "naturruta", t ex hur löven förändras (nedbrytning, klorofyll). Letar svampar och lär oss om dem. Pratar om och lär oss om vanliga trädarter. Eventuellt mossor och lavar.

NO vårtermin: Flyttfåglar, stannfåglar. Vid snö arbeta med spår av djur, fysik och kemi med friktion (vid pulkaåkning) och övergång vatten till is.

Storyline t.ex. Musen Mini och Trollet. I samband med arbetet pratar vi också om andra vanliga djur i Sverige och hur de överlever vintern.

Vårblommor som vitsippa, tussilago och andra vårtecken som knoppar m.m. Vi tar in grodägg och lär oss om grodans livscykel. Vi besöker vår bäck vid "Hälsans stig" och prövar vad som flyter och sjunker. Vi undersöker myrstacken och lär oss om myror, och om eleverna är intresserade, andra insekter och småkryp.

ÅRSKURS 1

Undersöka insekter och smådjur träd och blommor i närområdet.

Sortera naturföremål på olika sätt.

Årstidsväxlingar växter och djur

Allemansrätt

Byggen och konstruktioner tex kojor och barkbåt.

Olika djurs livscyklar t.ex. fjärilens

Näringskedjor i närmiljön.

Svampar, sorterat i ätbara och giftiga

Höstlöv och andra hösthändelser

Spåra djur i snön

Vinterfåglar

Kottematte

Vårfåglar

Trollpengar

Bäcken

Träd och blommor

ÅRSKURS 2

Fältstudier i bäcken.

Växtens livscykel

Kompostering

Vattnets kretslopp och faser.

Luftens egenskaper

Smådjur på hösten med dokumentation

Plantera små ekar

Svampar med val av artbeskrivning

Maskhotell. Modellkompost

Mandalas med naturföremål

Uppdragskort - många olika uppgifter

Bygga Kojor

Ordklasser; hitta verb, adjektiv och

substantiv i naturen

Trollpengar

Så frön för senare utplantering på

skolgården

Blommande träd, lövsprickning och de första vårblommorna

När de första djuren vaknar

Sommarens blomster

Gruppering av växter och djur

ÅRSKURS 3

Friluftslivets metodik. Göra upp eld, laga mat.
Hantera verktyg på ett säkert sätt,
Tälja/såga/hugga
Konstruktioner, tekniska lösningar i naturen.
Bygga en koja efter ritning.
Istid och forntid med avslutande besök på
Ekehagens forntidsby. Storyline "Boplatsen"
alt "Forntiden"
Stadsvandring, statyer, viktiga byggnader eller
landmärken.
Undersökningar i olika biotoper kring
bäcken, i skogen och på heden
Svampstudier med svampens alla delar
Baka pepparkakor till jul
Diktskrivning av naturupplevelser
Bild i det fria
Grodor och andra djur i bäcken
Träd, arter, fortplantning, knoppar
Mossor och lavar
Blomställningar hos olika växter
Vår kropp.
Djurs anatomi

ÅRSKURS 4

Ekosystem i närmiljön
Allemansrätt
Vattnets kretslopp
Istid
Natur och miljöboken steg 1
Naturhänsyn
Allemansrätt
Ekologi
Miljö
Människans påverkan
Skogsbruk, Industri
Olika naturresurser
Närmiljö runt omkring oss
Skolområdet sköts ur ett miljöperspektiv.
Mattekluringar, problemlösning, rymd,
mätningar
Konstruktioner
GPS följa karta digitalt

ÅRSKURS 5

Havet – resurs – soptipp - framtid
Ljud
Nedbrytning
Pollinering
Natur och miljöboken steg 2
Växter, klorofyll, co2, växthusgaser.
Konstruktioner
Fåglar
Knoppar och blommor
Träden i detalj

ÅRSKURS 6

Lägerskola vid höstterminens start

Fotosyntesen

Undersöka vad ett frö behöver för att gro

Natur och miljöboken steg 3

Organisationer som arbetar med ekologi och miljö.

Fortplantning

Planeter

Energi

Kraft och rörelse

Livets utveckling

Kroppen

Övriga skolgårdsprojekt

Idrottsaktiviteter som orientering mm

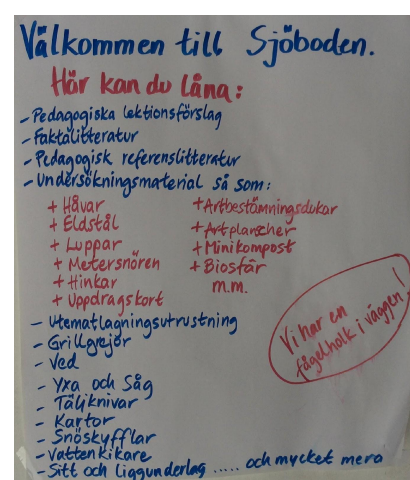
LÅNGSIKTIGT ARBETE

Vi följer årligen upp arbetet och all personal diskuterar då innebörden av utomhuspedagogik som ett pedagogiskt förhållningssätt. Vi sätter upp mål och planerar aktiviteter att genomföra.Handledningen *Min Hållbarhetskompetens*, som togs fram inom EU projektet läsåret 22/23 är ett verktyg för såväl planering som för formativ bedömning av undervisning för resiliens och hållbarhet, utifrån GreenComps 12 kompetenser inom fyra huvudområden. I varje arbetslag finns pedagoger som under åren har deltagit i konferenser om utomhuspedagogik. All personal får regelbundet fortbildning och kan dra stor nytta av skolans utomhuspedagog. All personal ska se till att alla nyanställda får ta del av denna plan, samt att de ges en visning av sjöboden.

"KOM-IHÅG" TILL OSS SJÄLVA

- Eleverna är vana vid utomhuspedagogik från förskoleklassen. Det är viktigt att ta vara på det faktum att eleverna är vana vid arbetssättet och bygga vidare på det. På föräldramöten, framförallt i årskurs 4-6, är det klokt att prata om vad vi gör på utepassen för att få föräldrarna att hjälpa till med rätt kläder efter väder.
- Uppföljningar genom åren visar att vi gör klokt i att planera teman kring utomhuspedagogik i arbetslagen. Eleverna kan bli mer delaktiga i planeringen samt få utvärdera arbetet mot skolans mål med utomhuspedagogik.
- Under åren har vi genomgått en total omställning från allt avfall i "samma" bingie till sortering av allt. Elever och personal städar kring skolan och dess närområde ett par gånger om året, samt att klasserna turas om med att städa skolgården varje vecka.
- Sjöbod är ett centrum för arbetet i närmiljön och med utomhuspedagogik. Här finns material, litteratur och lektionsplaneringar.
- I skogen har vi flera platser där vi kan samlas och arbeta. En plats med bänkar och en lägerbålsplats.
- För att stimulera elevernas lek och aktiviteter har skolan ett välutrustat lekförråd med många leksaker. Skolgården har stafflin, pingisbord, målade spel i regnskyddet och på skolgården. På Mulleängen, som ligger i anslutning till skolgården, bedrivs mycket lek, idrott och rastaktiviteter. Planerade rastaktiviteter bidrar till att eleverna lär sig nya lekar och har roligt på rasterna. Via klassråd och elevråd blir elever delaktiga.

RESURSER

Grön Flaggs material finns på: <https://hsr.se/gronflagg>

Utenavet - nationellt nätverk för främjande av utomhusbaserat lärande <https://utenavet.wordpress.com/>

Skogen i skolan www.skogeniskolan.se/

Friluftsförbundet www.friluftsförbundet.se/

Naturskyddsföreningen www.naturskyddsföreningen.se

Skolverket

www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/utmarkelsen-skola-for-hallbar-utveckling

Länksamling från Nationellt centrum för utomhuspedagogik <https://old.liu.se/ikk/ncu/lankar?!=sv>

**Förslag till ny översikt med fler ämnen, framtagen juni 21
(Revideras ht 23 med hänsyn till skolans temaarbete och Lgr 22)**

Förskoleklass

Grovmotoriska övningar såsom balans och klättring. Fri och gruppstärkande lek Avslappning Studera årstidsväxlingar Gå igenom kompostering Undersöka växt och djurarter i närområdet. Grodans livscykel Livet i en myrstack Allemansrätten Sortera och klassificera	Antalsuppfattning tallinjen Mönster Geometriska former Bokstäver Storyline "Musen Mini" alt. "Troll"
--	--

Åk 1

Värdegrund Gruppstärkande lek och samarbetsövningar NO Undersöka insekter och smådjur träd och blommor i vår närområde. Sortera naturföremål på olika sätt. Årstidsväxlingar växter och djur Allemansrätt Byggen och konstruktioner tex kojor och barkbåt. Olika djurs livscykler t.ex. fjärilens Näringskedjor i närmiljön.	MA Matematiska beräkningar med naturmaterial. Längd Antalsuppfattning SV Skriva med hjälp av naturföremål. Lyssna efter olika ljud och beskriva dem, t.ex. porla och kvittra Samla ord till en gemensam dikt.
--	---

Åk 2

Värdegrund Gruppstärkande lek och samarbetsövningar NO Fältstudier i bäcken. Växtens livscykel Kompostering Vattnets kretslopp och faser. Luftens egenskaper	SV Samla ord och skriva faktatexter och dikter. Ordklasser; hitta verb, adjektiv och substantiv i naturen. MA Mäta längd och omkrets NO/TK Lekplatsfysik Konstruktion av koja
--	---

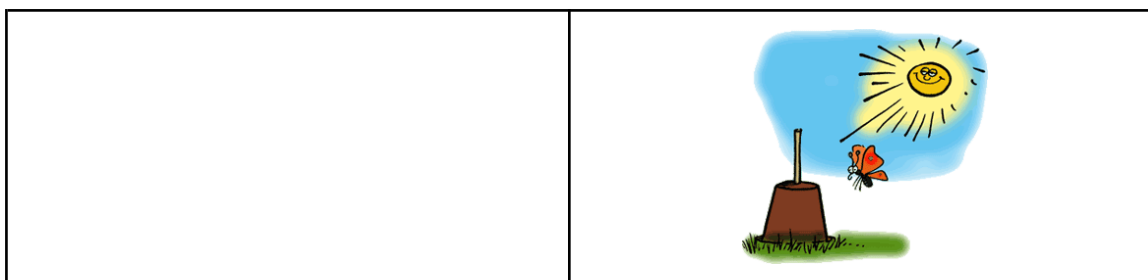
	BILD Mandalas med naturföremål Hitta inspiration till teckning ENG Walking map story
--	--

Åk 3

Värdegrund Gruppstärkande lek och samarbetsövningar Friluftslivets metodik. Göra upp eld, laga mat. Hantera verktyg på ett säkert sätt. TK Konstruktioner, tekniska lösningar i naturen. Bygga en koja efter ritning. Lekplatsfysik SO Istid och forntid med avslutande besök på Ekehagens forntidsby. Storyline "Boplatsen" alt "Forntiden" Stadsvandring, statyer viktiga byggnader eller landmärken.	SV Diktskrivning av naturupplevelser MA Vikt och volym Längdmått nutida och gamla. Mäta och uppskatta längd. ENG Teater på engelska NO Kroppen, våra sinnen. Materials egenskaper BILD Naturfotografering
--	---

Åk 4

Värdegrund Gruppstärkande lek och samarbetsövningar MA Problemlösning matematik Vikt och volym Omkrets och area. NO Ekosystem i närmiljön Allemansrätt Vattnets kretslopp	ENG Beskriva närmiljön och vardagliga aktiviteter på engelska. SV Samla intryck och skriva miljöbeskrivning TK Tidmätning solur.
---	--

Åk 5

Värdegrund Gruppstärkande lek och samarbetsövningar ENG Walk and talk. NO Havet – resurs – soptipp - framtid Ljud Nedbrytning Pollinering	MA Vinklar Problemlösning matematik. Symmetri SV Intervjua personer i närområdet. Filma, spela in eller skriv ned.
---	--

ÅK 6

Värdegrund Gruppstärkande lek och samarbetsövningar. TK Konstruktion "Rädda ägget" Undersöka en cykel MA Skala Problemlösning matematik Lekplatsfysik Programmera en hinderbana SO GPS följa karta digitalt.	ENG Vägbeskrivning på engelska. SV/MU Samla ord, intryck och känslor och sedan skriva en dikt eller låttext. Instruerande text kring ex att cykla. Vår-höst berättelser NO Fotosyntes. Undersöka vad ett frö behöver för att gro. Organismers anpassning till sin miljö.
--	--

